

LEGE
pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002
(combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii
Europene)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică

Prezenta lege transpune art. 2 (1) (a) și art. 3 (2) (a) – (c) din Directiva (UE) 2017/1371 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal, nr. CELEX: 32017L1371, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 198/29 din 28 iulie 2017.

Art. I – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 126¹:
alineatul unic devine alineatul (1);
în dispoziția alineatului (1) cuvântul „Comunitatea” se substituie cu cuvântul „Uniunea”;
se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:
„(2) Prin mijloace alocate de către Uniunea Europeană se înțeleg mijloacele alocate din:
a) bugetul Uniunii Europene;
b) bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii Europene înființate în temeiul tratatelor sau bugetele gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea.”

2. Articolul 240 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 240.** Utilizarea necorespunzătoare a mijloacelor din împrumuturile interne sau din fondurile externe

(1) Utilizarea în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial, a mijloacelor din împrumuturile interne sau din fondurile externe, a subvențiilor, donațiilor, ajutoarelor umanitare, granturilor ori a creditelor, în proporții considerabile, dacă fapta nu constituie o sustragere,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 4000 de unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 5000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 3 ani.

(2) Fapta prevăzută la alin.(1) săvîrșită:

a) în proporții mari;

b) de o persoană publică, de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană publică străină sau de un funcționar internațional cu folosirea situației de serviciu

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 4000 la 5000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 6000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani

(3) Faptele prevăzute la alin.(1) sau (2), săvîrșite:

a) de o persoană cu funcție de demnitate publică cu folosirea situației de serviciu;

b) în proporții deosebit de mari;

c) de către un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală, ori în favoarea acestora,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 5000 la 6000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 5 la 10 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții pe un termen de la 4 la 7 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 12000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 4 la 5 ani sau cu lichidarea persoanei juridice”

3. Articolul 244:

se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Fapta exprimată în oricare dintre următoarele modalități, avînd ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii Europene sau bugetelor instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii înființate în temeiul tratatelor sau bugetelor gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile:

a) utilizarea sau prezentarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete;

b) neprezentarea cu bună știință a unor informații cerute potrivit prevederilor legale;

c) utilizarea necorespunzătoare a unui beneficiu obținut în mod legal,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 7000 de unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 4 ani cu privarea de dreptul de a ocupa

anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 10000 la 16000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.”;

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Faptele prevăzute la alin. (3) care au cauzat daune în proporții mari se pedepsesc cu amendă în mărime de la 8000 la 11000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 6 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 16000 la 20000 de unități convenționale cu lichidarea persoanei juridice.”

se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Faptele prevăzute la alin. (1)-(4) săvîrșite de către un grup criminal organizat sau de o organizație criminală, ori în favoarea acestora

se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de la 17000 la 20000 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 40000 la 60000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.”

4. La articolul 332¹:

dispoziția alineatului (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, incorecte sau incomplete, precum și neprezentarea cu bună știință a unor informații cerute potrivit prevederilor legale pentru obținerea de fonduri, dacă fapta are ca rezultat obținerea frauduloasă a mijloacelor din fondurile externe,”;

alineatul (2) cuvintele „Aceleași acțiuni” se substituie cu cuvintele „Aceleași fapte”;

dispoziția alineatului (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Faptele prevăzute la alin. (1) și (2):

a) care au cauzat daune în proporții deosebit de mari;

b) săvîrșite de către un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală, ori în favoarea acestora”.

5. La articolul 332²:

dispoziția alineatului (1) va avea următorul cuprins:

„Delapidarea mijloacelor din fondurile externe, adică sustragerea sau dispunerea ilegală de mijloacele din fondurile externe de către persoana căreia i-au

fost încredințate în baza unui titlu și cu un anumit scop”;

alineatul (3) litera c) va avea următorul cuprins:

„c) săvârșite de către un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală, ori în favoarea acestora”.

Art. II – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea *Codului penal nr. 985/2002* (combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene) a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul de lege pentru modificarea *Codului penal* a fost elaborat în vederea alinierii cadrului normativ național la acquis-ul Uniunii Europene, orientat spre combaterea fraudelor și altor activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene. Astfel, prin proiect se propune transpunerea în legislația națională a Directivei (UE)2017/1371 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prin mijloace de drept penal.

Protejarea intereselor financiare ale Uniunii Europene constituie o preocupare majoră, atât a instituțiilor comunitare, cât și a autorităților naționale. Or, instituirea unui cadru normativ consolidat în partea ce ține de combaterea conduitei frauduloase cu impact asupra veniturilor, cheltuielilor și activelor ce formează bugetul general al Uniunii Europene, reprezintă o verigă deosebit de importantă în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană (în continuare – Uniunea).

În acest context, se impune asigurarea unei protecții eficiente a intereselor financiare ale Uniunii prin prisma măsurilor de drept penal, cu aplicarea unor sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive. Prin urmare, se urmărește incumbarea unui efect descurajant tuturor formelor de fraudă care ar atenta la interesele financiare ale Uniunii.

Ținem să precizăm că bugetul Uniunii poate fi afectat în mod negativ de anumite conduite ale persoanei căreia i se încredințează gestionarea de fonduri sau de active, indiferent dacă aceasta este responsabilă în mod direct sau acționează într-o funcție de supraveghere, iar tipurile de comportament urmăresc fie delapidarea unor fonduri sau active, fie obținerea frauduloasă a mijloacelor din fondurile externe, sau utilizarea acestora contrar scopului preconizat, și prin aceasta interesele financiare ale Uniunii sunt prejudiciate. Astfel, proiectul de lege urmărește fortificarea cadrului normativ pe partea acelor componente de infracțiune care incriminează aceste comportamente.

Luând în considerare importanța și impactul mijloacelor financiare ale Uniunii asupra dezvoltării social-economice a Republicii Moldova, implicit din perspectiva relațiilor sociale care trebuie protejate, o atenție sporită urmează a fi acordată

fundamentării instrumentelor de drept penal pentru a preveni și combate fraudele ce prejudiciază interesele financiare ale Uniunii.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de lege are ca scop armonizarea legislației penale la prevederile Directivei (UE)2017/1371 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prin mijloace de drept penal inclusiv și în contextul obținerii de către Republica Moldova a statutului de țară candidată pentru aderarea la UE.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Pornind de la această stare de lucruri, dar și în vederea îmbunătățirii cadrului legal existent se propune modificarea normelor din Codul penal. Prin urmare, efectuând o analiză comprehensivă a normelor de drept penal, s-a constatat faptul că Codul penal deja consfințește un set minim de norme de incriminare care fac obiectul Directivei și care urmează a fi ajustate prin prisma acelor standarde pe care le impune Uniunea Europeană.

Astfel, principalele prevederi ale proiectului de lege vizează următoarele aspecte:

- În conformitate cu art. 126¹ din Codul penal, „prin mijloace din fonduri externe se înțeleg resursele financiare și materiale alocate în calitate de granturi, subvenții, credite, donații, împrumuturi, ajutor umanitar de către alte state, Comunitatea Europeană sau instituții, organizații și asociații internaționale, persoane fizice sau juridice străine, garantate sau contractate de către stat, precum și cele nerambursabile”. Legiuitorul folosește în această definiție sintagma „Comunitatea Europeană”. Totuși, reținem că definiția actuală de la art. 126¹ poate genera dificultăți la interpretare și la o apreciere obiectivă dacă satisface sau nu exigențele Directivei, or nu este clar dacă această sintagmă se referă:

a) exclusiv la bugetul Uniunii Europene *sau*

b) atât la bugetul Uniunii Europene, cât și la bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii înființate în temeiul tratatelor sau bugetele gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea.

Prin urmare, se impune extinderea semnificației de „fonduri externe”, care de altfel detaliază componența „mijloacelor alocate de către Uniunea Europeană”, fără a prelua *ad litteram* terminologia de „interese financiare ale Uniunii”.

În acest sens, art. 126¹ alin. (2) din Codul penal va respecta **spiritul** noțiunii de „interese financiare ale Uniunii” prevăzut la art. 2 alin. (1) lit. a) al Directivei (UE) 2017/1371.

- Art. 240 din Codul penal incriminează utilizarea contrar destinației a mijloacelor din împrumuturile interne sau din fondurile externe, dacă aceasta nu constituie o însușire. În sensul art. 126¹ din prezentul proiect, noțiunea de mijloace din fondurile externe cuprinde conceptul de resurse ale bugetului Uniunii Europene, astfel încât modalitățile normative de fraudă care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii prevăzute la art. 3 alin. (2) lit. a) pct. (iii) și art. 3 alin. (2) lit. b) pct. (iii)

din Directivă sunt acoperite parțial de norma deja existentă prevăzută la art. 240 din Codul penal. Astfel, proiectul de lege implică revizuirea normei de la art. 240 în vederea transpunerii corespunzătoare a dispozițiilor Directivei prevăzute la art. 3 alin. (2) lit. a) pct. (iii), lit. b) pct. (iii), considerate drept fraude acțiunile de „*utilizarea necorespunzătoare a unor astfel de fonduri sau active în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial...*”. Totodată, modificările operate vizează remanierea normei de incriminare prin prisma obiectului material al infracțiunii. Or, nu este clar raționamentul juridic, pentru care s-a optat anterior, de a diviza sub forma de agravare a incriminării, în situația în care este pus în discuție același obiect la care se atentează. Prin urmare, infracțiunea tip de la alin. art. 240 alin. (1) va cuprinde atât mijloacele din fondurile externe, cât și împrumuturile interne, subvențiile, donațiile, ajutoarele umanitare, granturile sau creditele primite sau contractate local la nivel intern.

Totodată se impune agravarea răspunderii penale pentru utilizarea contrar destinației a mijloacelor din fondurile externe, în cazul în care fapta a fost săvârșită în proporții mari, deosebit de mari sau de către o persoană publică, de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană cu funcție de demnitate publică, de o persoană publică străină sau de un funcționar internațional cu folosirea situației de serviciu. Subsidiar, la art. 8, Directiva consfințește că statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că, atunci când o infracțiune menționată la articolul 3, 4 sau 5 este săvârșită în cadrul unei organizații criminale în sensul Deciziei-cadru 2008/841/JAI, aceasta este considerată o circumstanță agravantă. Reieșind astfel din normativele actului UE, prin proiectul de lege se propune instituirea unui regim sancționator mai aspru în cazul comiterii faptei de către un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală.

- Modificările de la art. 244 reflectă transpunerea art. 3 alin. (2) lit. c) pct. (i),(ii) și (iii) din Directivă. În context, lit. c) este o formă clasică a evaziunii fiscale având ca efect diminuarea veniturilor vărsate în bugetul Uniunii Europene sau în bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii înființate în temeiul tratatelor sau în bugetele gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea. Astfel, prin modificările operate se propune incriminarea utilizării sau prezentării de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete (i), neprezentării cu bună știință a unor informații cerute potrivit prevederilor legale (ii), precum și utilizarea necorespunzătoare a unui beneficiu obținut în mod legal dacă aceasta a avut ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii Europene sau ale bugetelor gestionate de Uniune ori în numele acesteia și a cauzat daune în proporții considerabile.

Subsidiar, proiectul de lege instituie la art. 244 o răspundere graduală, în dependență de cuantumul prejudiciului cauzat, astfel se asigură echitatea pedepsei penale, pe de o parte, iar pe de altă parte conformitatea cu dispozițiile Directivei. În acest context, remarcăm că stabilirea pragului prejudiciabil de 10 de salarii medii pe economie prognozate, derivă din norma discreționară a art. 7 alin. (4) din Directivă, cât și din interpretarea sistemică în raport cu componentele de infracțiune prevăzute la alin. (1) și (2) de la art. 244, care sunt infracțiuni materiale. Or, Directiva impune survenirea răspunderii penale, dacă faptele infracționale implică un prejudiciu sau un avantaj mai mare de 10 000 EUR. Prin urmare, se impune precizarea că pragul valoric stabilit de Directivă se cuprinde între proporțiile considerabile și proporțiile mari

stabilite de legea penală, motiv pentru care s-a optat pentru instituirea daunelor în proporții considerabile la infracțiunea tip de la alin. (3) și agravarea răspunderii penale când sunt cauzate daune în proporții mari.

Într-o altă ordine de idei, reținem că instituirea circumstanței agravante la alin. (5) este condiționată de aceleași raționamente expuse supra la art. 240.

Art. 332¹ și 332² sunt o reflecție a modalităților de comitere a fraudei îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prevăzute la art. 3 alin. (2) lit. a) pct. (i) și (ii), art. 3 alin. (2) lit. b) pct. (i) și (ii) din Directivă. Suplimentar proiectul vine să ajusteze anumite lacune ale textului incriminator, astfel încât acesta să corespundă exigențelor Directivei. Prin urmare, la art. 332¹ se urmărește excluderea textului „primirea aprobărilor sau garanțiilor necesare acordării finanțărilor obținute sau garantate din fonduri externe” în situația în care infracțiunea este una de rezultat iar etapele activității infracționale discutate, îndreptate spre obținerea de fonduri externe, îmbracă forma pregătirii sau tentativei care la fel sunt incriminate de legislația penală națională și cerute de art. 5 din Directivă. Suplimentar, în partea ce se referă la textul „ neprezentarea cu bună știință a unor informații cerute potrivit prevederilor legale pentru obținerea de fonduri” propusă pentru alin.(1), se urmărește transpunerea unor modalități de incriminare dictate de dispozițiile art.3 alin.(2) lit. a) pct. (ii) și lit. b) pct. (ii) din Directivă, care se referă la faptele de „nedivulgarea de informații, cu încălcarea unei obligații specifice, având același efect”. Ținem să precizăm că obligația specifică la care face referire norma de incriminare se află în corelare strictă cu condiția legală de a prezenta anumite documente sau declarații.

Totodată, prin proiectul de lege se propune la art. 332² redarea acțiunii de delapidare prin expunerea în dispoziția normei a modalităților prin care aceasta se poate materializa în conformitate cu prevederile Directivei. În acest context, reținem că sintagma „folosirea ilegală” a fost exclusă din textul normei, în vederea evitării incriminării aceluiasi comportament ilicit prin prisma a două infracțiuni distincte, și anume infracțiunea prevăzută la art. 240. Or, folosirea ilegală a mijloacelor din fondurile externe presupune utilizarea în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial, a mijloacelor din fondurile externe. Astfel, considerăm că o altă ipoteză de folosire ilegală a fondurilor externe, în conjunctura normei de la art. 322², nu este plauzibilă. Cu referire la excluderea modalității normative alternative privind refuzul de a restitui mijloacele din fondurile externe, reținem că fapta respectivă nu poate fi incidentă, în condițiile în care infracțiunea se consideră consumată odată cu sustragerea sau dispunerea de aceste mijloace, aceste fapte fiind precedate de refuzul restituirii bunurilor.

5. Fundamentarea economico-financiară

Adoptarea proiectului nu impune cheltuieli financiare suplimentare din contul bugetului public național.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege nu va necesita modificarea altor acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu art. 20 [Etapete principale ale legiferării] din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, a fost publicat Anunț privind reinițierea procesului de elaborare a Proiectului de lege pentru modificarea Codului penal nr. 985/2002. În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul Transparența decizională, directoriul Proiecte de acte normative remise spre coordonare și pe platforma www.particip.gov.md. Prin scrisoarea nr. 03/9416 din 27 octombrie 2023, proiectul actului normativ a fost remis Cancelariei de Stat, fiindu-i atribuit numărul unic 967/MJ/2023 și supus procedurii de avizare cu toate instituțiile interesate în domeniu. Proiectul a fost supus avizării cu următoarele instituții: Procuratura Generală, Procuratura Anticorupție, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Externe, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Banca Națională a Moldovei și Uniunea Avocaților din Moldova.

Astfel, toate propunerile și obiecțiile recepționate au fost inserate și analizate în tabelul de sinteză a obiecțiilor și propunerilor aferent proiectului de act normativ. În același context, reținem că Ministerul Afacerilor Externe a comunicat lipsă de propuneri sau obiecții.

Totodată, ținem să precizăm că proiectul de lege a fost supus avizării repetate, prin scrisoarea nr. 03/9050 din 11 octombrie 2024, iar propunerile și obiecțiile recepționate în cadrul celei de-a doua rundă de avizare au fost incluse și examinate corespunzător în tabelul de sinteză.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul de lege a fost examinat de Centrul Național Anticorupție care prin raportul de expertiză anticorupție nr. ELO24/10067 din 29.10.2024 nu a constatat factori de corupție, menționând totodată despre faptul că în cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă. Astfel, proiectul de lege corespunde interesului public general, deoarece va contribui la alinierea cadrului normativ național la acquis-ul Uniunii Europene, orientat spre combaterea fraudelor și altor activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

În Declarația de compatibilitate a Centrului de Armonizare a Legislației nr. 31/02-69-12015 din 30 octombrie 2024 s-a constatat că proiectul național asigură transpunerea selectivă a actului UE, conform constatărilor de mai jos. Prin pct. 1 al proiectului este completat art. 1261 al Codului Penal care include în definiția mijloacelor financiare alocate de către Uniune: bugetul Uniunii; bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii Europene înființate în temeiul tratatelor sau bugetele gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea în corespundere cu prevederile art. 2 (1) (a) al Directivei. Prin pct. 2 - 5 ale proiectului național, art. 240 (4) și (5), art. 244 (3) și

(4), art. 332¹ (1) - (3), art. 332² (1) ale Codului Penal sunt modificate și completate în conformitate cu art. 3 (2) (a), (b) și (c) al Directivei în scopul implementării prevederilor art. 3 (1) și art. 8 ale actului UE, prin instituirea unui regim de sancționare mai aspru în cazul comiterii faptei de către un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală. În context, evidențiem că transpunerea selectivă a dispozițiilor actului UE prin proiectul actului normativ național supus examinării este condiționată, inclusiv, de necesitatea stabilirii sancțiunilor pentru infracțiunile grave îndreptate împotriva sistemului comun privind TVA, care la rândul său, solicită măsuri suplimentare de ajustare a cadrului normativ național la prevederile Directivei 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată.

Ministru

Veronica MIHAILOV-MORARU

Sinteza obiecțiilor și propunerilor
la proiectul Legii pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002
(combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene)

Participantul la avizare	Nr.	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Procuratura Generală	1	Redacția alin.(5) cu care se propune completarea art.240 din Codul penal, ar fi oportună să conțină acțiunile prevăzute la alin.(1)-(4) săvârșite de un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală. Or, agravanta în cauză este condiționată de comiterea faptelor ilegale anume de către grup criminal organizat sau de către o organizație criminală, potențialul cărora la comiterea faptelor ilegale este net superior față de o singură persoană fizică sau juridică, de regulă acestea fiind constituite anume în acest sens. Mai mult ca atât, utilizarea banilor în sumă de 234 000 lei (20 salarii medii prognozate\ din împrumuturile interne sau din fondurile externe de către un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală ar urma să rămână nesancționată.	Se acceptă. Dispoziția alin. (5) va avea următorul cuprins: „Acțiunile prevăzute la alin. (1)-(4) săvârșite de un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală,”
	2	Sanctiunea propusă pentru alin.(3) al art.244 din Codul penal, la limita maximă, sub formă de amendă în mărime de 6000 unități convenționale, este mai mică decât cea stabilită pentru agravanta prevăzută la alin.(2), care constituie 7000 unități convenționale, fapt care contravine tehnicii legislative de creare a unei norme penale, în care, pentru fiecare agravantă trebuie să fie stabilită o pedeapsă mai mare decât pentru infracțiunea tip și agravanta anterioară, obiecție valabilă și pentru sancțiunea prevăzută pentru persoana juridică.	Precizare. Norma de incriminare prevăzută la alin. (3) este o infracțiune tip, incidentă faptelor infracționale care au ca efect diminuarea veniturilor vărsate în bugetul Uniunii Europene sau în bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii. Totodată, alin. (1) și (2) protejează relațiile sociale cu privire la formarea bugetului public național pe calea executării obligațiilor fiscale de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile contribuabile, astfel încât au o

		legătură directă și nu pot fi dispersate. În același context, apreciem regimul sancționator al infracțiunilor încadrate la art. 244 unul corect și proporțional cu gravitatea faptelor infracționale.
3	<p>În dispoziția art.244⁴ alin.(l) propunem substituirea textului „adică fapta comisă în cadrul unor scheme frauduloase cu caracter transfrontalier având ca efect diminuarea” cu textul „adică acțiuni ilicite cu caracter transfrontalier care au ca efect diminuarea”.</p> <p>La lit.a) al alin.(l) din același articol, propunem înlocuirea cuvântului „incorecte” cu textul „în care au fost incluse date denaturate”.</p>	<p>Precizare.</p> <p>Pentru a transpune art. 3 alin. (2) lit. (d) din Directivă, în versiunea propusă a proiectului a art. 244⁴, se impune necesitatea transpunerii prealabile a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, or această prevedere nu este aplicabilă Republicii Moldova, deoarece în Codul fiscal al Republicii Moldova lipsesc prevederi similare. Cu titlu de drept comparat remarcăm dispozițiile Titlului VII din Codul fiscal al României.</p> <p>În consecință, este prematură propunerea de adoptare a art. 244⁴ din Codul penal în versiunea proiectului, astfel încât acesta urmează a fi exclus din proiect.</p>
4	<p>Subsecvent, este de menționat că în lipsa unor intervenții legislative și la Codul de procedură penală pe latura competenței materiale de efectuare a urmăririi penale, această competență va reveni organului de urmărire penală a Ministerului Afacerilor Interne, fapt ce va crea o confuzie pentru organele de aplicare a legii. Or, în condițiile completării Codului penal cu un articol nou (art.244⁴), opinăm asupra necesității de completare a proiectului cu modificări ce vizează și Codul de procedură penală nr. 122/2003. Astfel, propunem completarea dispoziției art. 269² și art.270² alin.(l) pct.4 din Codul de procedură penală, cu „art.244⁴”, în sensul stabilirii, competenței procesual penale de efectuare a urmăririi penale în caz de fraudare a sistemului comun privind taxa pe valoare adăugată, Serviciului Fiscal de Stat, sau după caz (dacă</p>	<p>Precizare.</p> <p>Luând în considerare raționamentele expuse la pct. 3 din prezentul tabel, propunerile înaintate nu prezintă relevanță în contextul acestui proiect de lege.</p>

		valoarea prejudiciului cauzat depășește 50000 de unități convenționale) Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale.	
5		In aceeași ordine de idei, propunem completarea șirului de articole prevăzut la art.229 ² alin.(2) din Codul de procedură penală și art.2 alin.(2) din Legea nr. 48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale cu articolul „244 ⁴ ”. În acest mod, organul de urmărire penală la investigarea infracțiunii privind fraudarea sistemului comun privind taxa pe valoare adăugată (art.244 ⁴) va putea dispune prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infraționale urmărirea bunurilor infraționale, acumularea probelor cu privire la acestea, în condițiile art. 258 din Codul de procedură penală.	Precizare. A se vedea raționamentele expuse la pct. 3 și 4 din prezentul tabel.
6		4. La art.332 ² alin.(1) din proiect propunem substituirea cuvântului „sustragerea” cu cuvântul „însușirea”. Această propune își găsește sorginte în redacția actuală a art. 191 din Codul penal - Delapidarea averii străine, motiv pentru care propunem uniformizarea terminologiei utilizată.	Nu se acceptă. Făcând trimitere la pct. 17 din Hotărârea Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28 iunie 2004, cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, delapidarea constă în însușirea, folosirea sau transmiterea de către făptuitor, în interesul său sau pentru altul, de bani, valori sau alte bunuri încredințate pentru a le gestiona sau a le administra. Sustragerile bunurilor săvârșite de către șoferi, tractoriști, căruțași și alte persoane cărora aceste bunuri li s-au încredințat conform unui document valabil pentru o singură dată (bon de livrare, tichet de schimb etc.), prin evidență pentru transportarea de pe câmp la locul de păstrare nemijlocit în gospodărie sau în afara ei, urmează a fi calificate drept sustrageri săvârșite prin metode de însușire și delapidare a bunurilor care sunt încredințate făptuitorului. Dacă, însă, sustragerea a fost săvârșită de persoane cărora nu li s-au

			<p>încredințat bunurile dar ei au avut acces la cele sustrate în legătură cu lucrul executat (combaineri, hamali, paznici, îngrijitori de vite etc.), acțiunile lor urmează a fi încadrate drept sustragere prin furt. Prin urmare, se face distincție între noțiunea de „sustragere” și cea de „însușire”, astfel prima se consideră forma prin care are loc săvârșirea faptei, iar „însușirea” reprezintă modalitatea prin care are loc această „sustragere”, respectiv este cea mai potrivită.</p> <p>Mai mult ca atât, în doctrina dreptului penal e reținut unanim faptul ca noțiunea de „însușire” este o preluare și adaptare nereușită a textului din limba rusă în română, astfel încât prin Legea nr. 136/2023, art. 191 din Codul penal a fost amendat în acest sens, asigurând o abordare uniformă.</p>
Ministerul Afacerilor Interne	7	<p>La proiectul hotărârii Guvernului: Subsidiar, se remarcă faptul că, potrivit art. 42 alin. (3) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, se interzice ca denumirea unui proiect de act normativ să fie identică cu cea a altui act normativ în vigoare, care reprezintă numirea generică a actului în funcție de categoria acestuia, iar obiectul reglementării exprimat sintetic. În contextul celor enunțate supra, se propune modificarea denumirii proiectului de act normativ, în următoarea redacție „Lege pentru modificarea unor acte normative (combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene)”. 2. Proiectul hotărârii urmează a fi completat cu numele și prenumele contrasemnatărilor.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea înaintată nu poate fi reținută având în vedere că proiectul urmărește modificarea Codului penal nu și a altor acte normative, iar dispozițiile art. 42 alin. (3) la care se face referire nu sunt incidente unui act de modificare.</p>
	8	<p>3. În sancțiunile prevăzute pentru persoana fizică la art. 240 alin. (5) din proiect, și anume „privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții”, aceasta urmează a fi completată cu sintagma „sau de a exercita o anumită activitate”, în corespundere cu art. 62 alin.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Sancțiunea art. 240 alin. (5) se va completa cu textul „sau de a exercita o anumită activitate”.</p>

	(1) lit. b) și art. 65 Cod penal, întrucât persoana se poate folosi la săvârșirea infracțiunii și de activitatea pe care o desfășoară nu doar de funcția pe care o deține în momentul comiterii infracțiunii.	
9	4. La pct. 2 din proiect, completarea art. 244 cu alin. (3), se recomandă exprimarea laconică a dispoziției acestei modalități normative de comitere a infracțiunii, și anume „Faptele prevăzute la alin. (1)” succedată de urmarea prejudiciabilă menționată în proiect. Astfel, se propune exprimarea în următoarea redacție „Faptele prevăzute la alin. (1), dacă au avut ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii Europene sau ale bugetelor gestionate de Uniune ori în numele acesteia, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari, se sancționează [...]”	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă.</p> <p>Dispoziția alin. (1) de la art. 244 protejează relațiile sociale cu privire la formarea bugetului public național pe calea executării obligațiilor fiscale de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile contribuabile, obiectul imaterial îl reprezintă obiectele impozabile, iar unul din semnele obligatorii a laturii obiective, îl reprezintă urmările prejudiciabile sub forma neachitării impozitelor și taxelor la bugetul public național bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale sau alte bugete, în cazul, modul, cuantumul și termenul prevăzut de Codul fiscal. În acest context, se impune demarcarea expresă a faptelor ce atentează la bugetul public național de cele ce prejudiciază bugetul Uniunii Europene, acestea din urmă fiind de natură diferită. Totodată, ținem să precizăm că art. 244 alin. (3) din proiect a fost ajustat în vederea unei transpuneri cât mai exacte a art. 3 alin. (2) lit. (c) din Directivă.</p>
10	8. Potrivit Art. II din proiect, legea intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Totodată, norma generală care reglementează momentul intrării în vigoare a actelor normative statuează termenul „peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data expres indicată în textul actului normativ”. În această ordine de idei, subliniem lipsa justificării termenului de intrare în vigoare a actului amendat or, în conformitate cu art. 56 alin. (3) din Legea 100/2017, (3) intrarea în vigoare a actelor normative poate fi	<p style="text-align: center;">Precizare.</p> <p>Nota informativă urmează a fi ajustată corespunzător.</p>

		stabilită pentru o altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.	
	11	9. Complementar, se recomandă ajustarea Notei informative a proiectului hotărârii la rigorile Anexei nr. 1 din Legea 100/2017 și completarea acesteia cu compartimentele privind „Constataările expertizei anticorupție”, „Constataările expertizei de compatibilitate”, „Constataările expertizei juridice” și „Constataările altor expertize”.	Precizare. Proiectul de lege <i>ab initio</i> nu poate avea incorporată în nota informativă rubricile la care se face referire, or expertiza anticorupție se efectuează după definitivarea în baza sintezei a proiectului de act normativ. În partea ce ține de dispozițiile privind expertiza juridică, acestea nu sunt incidente proiectelor de acte normative promovate de Ministerul Justiției.
Ministerul Finanțelor	12	1. Completarea Codului penal cu un nou articol 134 ²⁵ , cu următorul cuprins: Articolul 134 ²⁵ . Interesele financiare ale Uniunii Europene <i>Interesele financiare ale Uniunii Europene reprezintă toate veniturile, cheltuielile și activele care sunt cuprinse în, sunt colectate în sau sunt datorate la:</i> a) bugetul Uniunii Europene; b) bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii Europene înființate în temeiul tratatelor sau bugetele gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea.	Precizare. În vederea unei transpuneri a noțiunii de „interese financiare ale Uniunii”, adaptate cât mai reușit la instituțiile, limbajul și noțiunile juridice specifice legislației penale naționale, proiectul de lege prevede modificarea art. 126 ¹ .
	13	2. Completarea Codului penal cu nou articol 134 ²⁶ , cu următorul cuprins: Articolul 134 ²⁶ . Frauda intereselor financiare ale Uniunii Europene <i>Frauda intereselor financiare al Uniunii Europene reprezintă:</i> a) <i>frauda în legătură cu cheltuielile adică orice acțiune sau inacțiune săvârșită pentru a obține un profit ilegal pentru autor</i>	Nu se acceptă. Ținem să precizăm că la transpunerea unui act UE se ține cont că, noțiunile utilizate în astfel de acte normative adresate tuturor statelor membre au un caracter general aplicabil, în considerarea limbajului juridic diferit al fiecărui stat membru, de aceea limbajul și noțiunile juridice în legislația națională trebuie adaptate în mod

	<p><i>sau pentru altă persoană și/sau cauzarea unei pierderi în ceea ce privește interesele financiare ale Uniunii, prin:</i></p> <p><i>I. utilizarea sau prezentarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete, având ca efect deturnarea sau reținerea necuvenită de fonduri sau active de la bugetul Uniunii ori de la bugetele gestionate de Uniune sau în numele acesteia;</i></p> <p><i>II. utilizarea necorespunzătoare a unor astfel de fonduri sau active în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial, care prejudiciază interesele financiare ale Uniunii;</i></p> <p><i>b) fraudă în legătură cu veniturile, altele decât cele prevăzute la lit. c), adică orice acțiune sau inacțiune având ca efect diminuarea ilegală a resurselor bugetului Uniunii sau ale bugetelor gestionate de Uniune ori în numele acesteia, prin:</i></p> <p><i>I. utilizarea sau prezentarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete;</i></p> <p><i>II. utilizarea necorespunzătoare a unui beneficiu obținut în mod legal, având același efect.</i></p> <p><i>c) fraudă în legătură cu veniturile obținute de propriile resurse de TVA, adică orice acțiune sau inacțiune având ca efect diminuarea ilegală a resurselor bugetului Uniunii, prin:</i></p> <p><i>I. utilizarea sau prezentarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete privind TVA, având ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii;</i></p> <p><i>II. prezentarea unor declarații corecte privind TVA pentru a masca în mod fraudulos neplata sau constituirea unor drepturi necuvenite la rambursări de TVA.</i></p>	<p>corespunzător în procesul de transpunere a legislației, ceea ce se propune prin proiectul de lege transmis spre consultare publică.</p>
<p>14</p>	<p>2. Expunerea art. 244⁴ din proiect cu următorul cuprins: Articolul 244⁴ Fraudarea intereselor financiare ale Uniunii Europene</p> <p><i>(1) Comiterea infracțiunii prevăzute de prezentul Cod, care a dus la fraudarea intereselor financiare al Uniunii Europene prin deturnarea, reținerea necuvenită de fonduri sau active și/sau diminuarea ilegală a resurselor bugetului Uniunii sau ale</i></p>	<p>Precizare.</p> <p>A se vedea raționamentele expuse la pct. 3 din prezentul tabel.</p>

bugetelor gestionate de Uniune ori în numele acesteia, altele decât cele prevăzute la alin. (3), dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari, se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 6000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 7000 la 9000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) Faptele prevăzute la alin. (1) săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală se pedepsesc cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 4 la 8 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 13000 la 16000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(3) Comiterea infracțiunii prevăzute de prezentul Cod, care a dus la fraudarea intereselor financiare al Uniunii Europene în legătură cu veniturile obținute de propriile resurse de TVA prin diminuarea cu cel puțin zece milioane de euro, în echivalentul monedei naționale, a resurselor bugetului Uniunii Europene, se pedepsește cu amendă în mărime de la 10000 la 15000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 6 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 20000 la 40000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea acesteia.

(4) Fapta prevăzută la alin. (3) săvârșită de un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală, se pedepsește cu amendă în mărime de la 15000 la 20000 de unități convenționale

		<i>sau cu închisoare de la 5 la 10 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 40000 la 60000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea acesteia.</i>	
	15	Totodată, evidențiem asupra necesității efectuării unei analize suplimentare a art.II din proiect în sensul dacă propunerile de completare a Codului penal, aferente combaterii fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene, vor putea fi aplicate din momentul publicării acestei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (or, eventual, anumite prevederi ar putea fi aplicabile de la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană).	Precizare. Data intrării în vigoare a unor prevederi din proiect urmează a fi revizuită prin prisma celor expuse în conținutul observației.
Uniunea Avocaților din Republica Moldova	16	La art. I pct. 1 din proiect, referitor la alin. (5) art. 240 Cod penal, propunem substituirea textului „alin. (2)-(4)” cu textul „alin. (2)-(3)”, or la alin. (4) art. 240 Cod penal sunt prevăzute componentele agravante ale infracțiunilor prevăzute la alin. (2) și (3).	Nu se acceptă. A se vedea pct. 1 din prezentul tabel.
	17	La art. 244 ⁴ propus prin proiect, semnificația noțiunii de „scheme frauduloase” este incertă. Articolul 22 din Constituție garantează împreună cu articolul 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (nullum crimen, nulla poena sine lege). De asemenea, potrivit jurisprudenței Curții, articolele 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție garantează standardul calității legii penale substanțiale (a se vedea DCC nr. 97 din 12 iulie 2022, § 26). Atunci când este preluat un text al directivei UE se va ține cont că, noțiunile utilizate în astfel de documente adresate tuturor statelor membre au un caracter general aplicabil, în considerarea limbajului juridic diferit al fiecărui stat membru, de aceea limbajul și noțiunile juridice	Precizare. A se vedea raționamentele expuse la pct. 3 din prezentul tabel.

		<p>trebuie adaptate în mod corespunzător în procesul de transpunere a legislației.</p> <p>Având în vedere că normele juridice ale codului penal nu pot fi interpretate în mod extensiv defavorabil și trebuie să fie previzibile și precise, fără a pretinde totuși la o precizie absolută, în măsura în care din interpretarea sistemică a dispozițiilor Codului penal, din jurisprudența existentă sau din sensul direct al noțiunii nu rezultă conținutul precis al acesteia, propunem reevaluarea acestei noțiuni în scopul imprimării unui sens clar și precis la normei juridice penale.</p>	
Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	18	<p>La art. 244, propunem stabilirea termenului pedepsei complementare privind privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pentru persoana juridică, subiect al infracțiunii, or în cazul subiectului infracțiunii persoană fizică, sunt stabilite limitele speciale ale pedepsei complementare, și anume, de la 2 la 5 ani, pe când în cazul subiectului persoană juridică, termenul pedepsei complementare nu este indicat, iar urmare a interpretării coroborate a normei respective cu art. 65 alin. (2) Cod penal, se deduce faptul că, instanța de judecată poate stabili o pedeapsă complementară minimă în cazul condamnării persoanei juridice pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 244 alin. (3) din Codul penal, implicit, poate priva persoana de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de 1 an, or această situație este discordantă cu eventuala sancțiune aplicată subiectului persoană fizică, căruia instanța de judecată nu-i poate stabili o pedeapsă complementară mai mică de 2 ani. Subsecvent din considerentele expuse, propunem instituirea unui termen special pentru pedeapsa complementară aplicată persoanei juridice.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>În cazul pedepsei complementare de la art. 244 alin. (3) privind privarea persoanei juridice de dreptul de a exercita o anumită activitate se va stabili un termen de la 2 la 5 ani, iar pentru alin. (4) termenul de la 3 la 5 ani, ținând cond de faptul că sancțiunile penale trebuie să fie efective, proporționale și cu efect de descurajare.</p>
	19	<p>Cu referire la propunerea de completare cu un nou alineat a prevederilor art. 244 Cod penal, și anume, cu alineatul (3) ce urmează să incrimineze fapta de diminuare a bugetului Uniunii Europene sau a altor bugete gestionate de către Uniunea Europeană sau de terți în numele acesteia, observăm că fapta</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Considerăm că infracțiunea prevăzută la art. 244 alin. (3) este o formă a evaziunii fiscale având ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii sau ale bugetelor gestionate de Uniune ori în</p>

		<p>prejudiciabilă nu se încadrează în categoria infracțiunii de evaziune fiscală prevăzută la art. 244, unde obiectul juridic special îl reprezintă relațiile sociale cu privire la formarea bugetului public național pe calea executării obligațiilor fiscale de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile contribuabile, obiectul imaterial îl reprezintă obiectele impozabile, iar unul din semnele obligatorii a laturii obiective, îl reprezintă urmările prejudiciabile sub forma neachitării impozitelor și taxelor la bugetul public național bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale sau alte bugete, în cazul, modul, cuantumul și termenul prevăzut de Codul fiscal. Reieșind din cele expuse, propunem crearea unei noi componente, de exemplu art. 240² Cod penal, care va succeda componenta de infracțiune de la art. 240 Cod penal, cea de utilizare contrar destinației a mijloacelor din împrumuturile interne sau din fondurile externe, fiind astfel păstrată coerența expunerii și sistematizării juridice în cadrul actului normativ.</p>	<p>numele acesteia. Or, Republica Moldova va participa la formarea părții de venituri a bugetului Uniunii Europene, impunând un regim special de executare a obligațiilor fiscale. De altfel, articol 244 are rolul de a proteja integritatea sistemului fiscal, motiv pentru care se impune sancționarea comportamentelor ilegale care afectează veniturile vărsate din bugetul de stat al Republicii Moldova în bugetul Uniunii Europene sau în bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii înființate în temeiul tratatelor sau în bugetele gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea. Respectiv aceste fapte urmează să se regăsească în același articol care protejează integritatea sistemului fiscal în ansamblu.</p>
	20	<p>În privința prevederilor de la art. 244⁴ alin. (1) Cod penal, cu referire la termenul pedepsei complementare în cazul subiectului persoană juridică, sunt valabile și se reiterează observațiile, și propunerile înaintate mai sus.</p>	<p>Precizare. A se vedea raționamentele expuse la punctul 3 din prezentul tabel.</p>
<p>Banca Națională a Moldovei</p>	21	<p>Cu referire la proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene) (număr unic 967/MJ/2023) (în continuare – proiectul), expediat spre avizare de Cancelaria de Stat, Banca Națională a Moldovei, în limitele competenței sale, comunică următoarele.</p> <p>La art. I pct. 1, cu titlu de observație generală, remarcăm că potrivit prevederilor art. 3 alin. (2) lit. a) pct. iii), art. 3 alin. (2) lit. b) pct. iii) și art. 3 alin. (2) lit. c) pct. iii) coroborate cu cele ale art. 7 alin. (3) din Directiva (UE) 2017/1371 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii</p>	<p>Precizare. Modificările în partea ce ține de sancțiunea prevăzută la art. 240 alin. (1) a fost exclusă din proiect.</p>

	<p>Europene prin mijloace de drept penal (în continuare - Directiva (UE) 2017/1371), anumite categorii de fapte prevăzute în Directivă și transpuse în art. 240 din Codul penal sunt sancționate cu o pedeapsă maximă de cel puțin patru ani de închisoare atunci când implică un prejudiciu sau avantaj semnificativ (mai mult de 100 000 EUR).</p> <p>La fel, potrivit art. 7 alin. (4) din Directiva (UE) 2017/1371, în cazul faptelor menționate la art. 3 alin. (2) lit. (a), (b) sau (c) ce implică un prejudiciu mai mic de 10 000 EUR, statele -membre pot stabili sancțiuni de altă natură, decât cea penală. Observăm, că alineatul (1) din art. 240 Cod penal nu prevede nicio condiție privind urmările prejudiciabile, iar “proporțiile mari” referite în alin. (2) – (3) din același articol se situează sub plafonul de 100 000 EUR (având în vedere cuantumul salariului mediu lunar pe economie în 2023).</p> <p>Propunem a se evalua adițional aceste modificări, din perspectiva Directivei (UE) 2017/1371, cu includerea unor explicații adiționale în Nota informativă.</p>	
22	<p>La art. I pct. 2 din proiect, în vederea asigurării finalității scontate a prevederii legale și corespunderii cu Nota informativă a proiectului, după textul „dacă aceasta a avut ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii Europene sau ale bugetelor gestionate de Uniune ori în numele acesteia” se va exclude virgula și se va completa cu conjuncția „și”.</p>	<p>Precizare. Art. 244 alin. (3) din prezentul proiect a fost revizuit, prin urmare propunerea înaintată nu mai prezintă relevanță.</p>
23	<p>La art. I pct. 4 din proiect, cu titlu de observație generală, semnalăm că în alte articole din Capitolul XV „Infrațiuni contra buneii desfășurări a activității în sfera publică”, răspunderea pentru fapta săvârșită de funcționarul internațional, precum și răspunderea pentru fapta comisă de persoana cu funcție de demnitate publică este prevăzută în aliniate distincte (de exemplu, art. 325 alin. (3) lit. a1) și, corespunzător, art.327 alin. (2) lit. b), art. 328 alin. (3) lit. b), art. 332² alin. (3) lit. a), din Codul penal).</p>	<p>Precizare. Analogia cu infracțiunile la care s-a făcut trimitere nu este una pertinentă, în condițiile în care subiectul infracțiunii de la art. 332¹ și 332² alin. (1) nu are calitatea specială de persoană publică, motiv pentru care nu se impune scoaterea în evidență a acestui subiect al infracțiunii.</p>

	24	La art. I pct. 5 din proiect, cu referire la redacția propusă la art. 332 ² alin. (1) Cod penal, propunem evaluarea oportunității corelării definiției de delapidare cu prevederile art. 191 alin. (1) „Delapidarea averii străine” inclus la Capitolul VI „Infrațiuni contra patrimoniului” din Codul penal, precum și cu dispozițiile art. 4 alin. (3) din Directiva (UE) 2017/1371.	Precizare. A se vedea raționamentele expuse la punctul 6 din prezentul tabel.
Centrul de Armonizare a Legislației	25	În ceea ce privește transpunerea dispozițiilor Directivei (UE) 2017/1371, proiectul național transpune necorespunzător dispozițiile Directivei PIF prin actul național examinat, în speță, a art. 3 (2) (d) din actul UE, conform celor menționate infra.	Precizare. A se vedea raționamentele expuse la punctul 3 din prezentul tabel.
	26	<p>Reieșind din metodologia de armonizare a actelor naționale cu cele UE, menționăm despre obligativitatea transunerii definițiilor prevăzute de actul UE. Astfel, definițiile prevăzute în art. 2 (1) „interesele financiare ale Uniunii”, „persoană juridică” în sensul Directivei PIF trebuie transpuse integral și literal în legislația națională.</p> <p>În context, remarcăm că noțiunea de „interese financiare ale UE” nu este preluată de legislația națională, iar noțiunea de „fonduri externe” nu acoperă toate veniturile, cheltuielile și activele care sunt cuprinse în, sunt colectate în sau sunt datorate atât la bugetul Uniunii, cât și la bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii înființate în temeiul tratatelor sau bugetele gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea.</p>	<p>Precizare.</p> <p>În conformitate cu art. 126¹ din Codul penal, „prin mijloace din fonduri externe se înțeleg resursele financiare și materiale alocate în calitate de granturi, subvenții, credite, donații, împrumuturi, ajutor umanitar de către alte state, Comunitatea Europeană sau instituții, organizații și asociații internaționale, persoane fizice sau juridice străine, garantate sau contractate de către stat, precum și cele nerambursabile”.</p> <p>Legiuitorul folosește în această definiție sintagma „Comunitatea Europeană”. Totuși, reținem că definiția actuală de la art. 126¹ poate genera dificultăți la interpretare și la o apreciere obiectivă dacă satisface sau nu exigențele Directivei, or nu este clar dacă această sintagmă se referă:</p> <p>a) exclusiv la bugetul Uniunii Europene sau b) atât la bugetul Uniunii Europene, cât și la bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii înființate în temeiul tratatelor</p>

			<p>sau bugetele gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea.</p> <p>Din aceste considerente, pentru a corespunde prevederii de la art. 2 alin. (1) lit. (a) a Directivei (UE) 2017/1371, art. 126¹ din Codul penal a fost revizuit.</p> <p>În acest sens, la art. 126¹ din Codul penal textul „Comunitatea Europeană”, a fost substituit cu textul „Uniunea Europeană”.</p> <p>Noțiunea de la art. 126¹ din Codul penal „fonduri externe” este inserată în ipotezele infracțiunilor. De aceea, pentru a fi aplicabilă și „mijloacelor alocate de către Uniunea Europeană”, se impune extinderea semnificației de „fonduri externe”, care de altfel detaliază componența „mijloacelor alocate de către Uniunea Europeană”, fără a prelua <i>ad litteram</i> terminologia de „interese financiare ale Uniunii”.</p> <p>În acest sens, art. 126¹ alin. (2) din Codul penal va respecta spiritul noțiunii de „interese financiare ale Uniunii” prevăzut la art. 2 alin. (1) lit. a) al Directivei (UE) 2017/1371.</p> <p>Cât ține de noțiunea de „persoană juridică” prevăzut la art. 2 alin. (1) lit. b) al Directivei (UE) 2017/1371, nu este necesară de a fi preluată pentru transpunere, atât timp cât regimul juridic al persoanei juridice în legislația Republicii Moldova este reglementat de Capitolul II, Titlul II, Cartea întâii din Codul civil, or însăși din noțiunea de „persoană juridică” din Directivă se evidențiază că „[...]”</p>
--	--	--	--

		<i>entitate care are personalitate juridică în temeiul dreptului aplicabil [...]</i>
27	La fel, autorul modifică art. 332 ² din Codul penal prin definirea „delapidării mijloacelor din fonduri externe” prin prisma definiției actului UE „deturnare de fonduri”. Totuși, în contextul în care, cadrul normativ național nu definește noțiunea de „interesele financiare ale Uniunii” în corespunderea cu prevederile art. 2 (1), nu poate fi constatată transpunerea acestor norme la nivel național .	Precizare. A se vedea observațiile expuse la punctul 6 și 26 din prezentul tabel.
28	În ceea ce privește transpunerea prevederilor art. 3 din actul UE, menționăm că completările propuse la art. 332 ¹ coroborat cu prevederile naționale existente din articolul dat și art. 240, nu asigură transpunerea corespunzătoare a prevederilor din art. 3 (2) (a), (b) și (c) din actul UE. Astfel, cadrul național nu definește separat frauda care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii: în legătură cu cheltuielile aferente achizițiilor, cel puțin dacă este săvârșită pentru a obține un profit ilegal pentru autor sau pentru altă persoană, prin cauzarea unei pierderi în ceea ce privește interesele financiare ale Uniunii, precum și în legătură cu alte venituri decât cele obținute din propriile resurse de TVA menționate la litera (d).	Precizare. Optica legislației naționale presupune aplicarea art. 240 și 332 ² , precum și art. 332 ¹ din Codul penal indiferent dacă infracțiunile, prevăzute de aceste articole, sunt săvârșite în legătură cu cheltuielile care nu sunt aferente achizițiilor (așa cum se menționează în art. 3 alin. (2) lit. (a) din Directivă) sau nu (așa cum se menționează în art. 3 alin. (2) lit. (b) din Directivă). Nu considerăm necesar ca, în Codul penal al Republicii Moldova, să se facă o astfel de diferențiere. În context, menționăm că o asemenea diferențiere nu se face nici în legislația unor state membre ale Uniunii Europene (de exemplu, în: art. 181-185 din Legea României nr. 78 din 08.05.2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție; art. 248a și 254b din Codul penal al Bulgariei; sect. 260 din Codul penal al Cehiei; sect. 323a din Codul penal al Olandei; § 261-263 din Codul penal al Slovaciei; art. 229 din Codul penal al Sloveniei). Nu au putut fi identificate norme penale din legislația statelor membre ale Uniunii Europene, în care să se facă diferențierea sus-menționată.

	<p>29 Prin completarea Codului Penal cu art. 244⁴, care se referă la incriminarea penală a faptei de fraudare a sistemului comun privind taxa pe valoare adăugată, pare să se asigure transpunerea literală a art. 3 (2) (d) din actul UE, care identifică ca infracțiune fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene în ceea ce privește veniturile obținute din propriile resurse de TVA și care implică un prejudiciu total de cel puțin 10 000 000 EUR. Totuși, transpunerea realizată prin proiect a prevederii UE este una necorespunzătoare și nu asigură realizarea scopului declarat al actului UE. Acest lucru este justificat prin faptul că obiectul de reglementare al actului UE se referă la protejarea intereselor financiare ale UE, care reprezintă „toate veniturile, cheltuielile și activele care sunt cuprinse în, sunt colectate în sau sunt datorate la: (i) bugetul Uniunii; (ii) bugetele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii înființate în temeiul tratatelor sau bugetele gestionate sau monitorizate direct sau indirect de acestea”. În context, infracțiunea introdusă în CP prin art. 244⁴ se referă doar la fraudarea sistemului comun privind taxa pe valoare adăugată a resurselor bugetului Uniunii Europene, nu și la alte elemente constitutive ale intereselor financiare ale UE. Evidențiem că, art. 2 (2) din actul UE, suplimentar, indică că infracțiunea de fraudare a sistemului TVA pe lângă caracterul transfrontalier trebuie să fie „legată de teritoriul a două sau mai multe state membre UE”, element care nu a fost reținut de proiectul național.</p>	<p style="text-align: center;">Precizare</p> <p>A se vedea raționamentele expuse la punctul 3 din prezentul tabel.</p>
--	---	---

	<p>30</p> <p>Totodată, examinând elementele Tabelului de concordanță prezentat, prin care anumite prevederi existente în CP al RM sunt calificate ca compatibile cu Directiva UE, expunem următoarele.</p> <p>Toate infracțiunile existente în Codul Penal, menționate de către autor în Tabelul de concordanță, precum: spălarea banilor, (art. 4 (1) din Directiva PIF), corupția pasivă și activă (art. 4 (2) din Directiva PIF), deturnarea de fonduri (art. 4 (3) din Directiva PIF), instigarea, complicitatea și tentativa (art. 5 din Directiva PIF), la moment, nu pot fi calificate că asigură implementarea prevederilor din Directivă. Astfel, potrivit constatărilor Comisiei prezentate în Raportul referitor la punerea în aplicare a Directivei (UE) 2017/1371, în contextul identificării, incriminării și evidenței clare a infracțiunilor comise împotriva intereselor financiare ale UE, reieșind din elementele specifice ale infracțiunilor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii (caracterul transfrontalier, subiecții infracțiunii (care includ pe lângă funcționarii naționali și funcționari ai UE, precum și ai instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii, prejudiciul total interstatal/interinstituțional comun)³, considerăm că modificările normative naționale propuse nu sunt suficiente și nu înglobează toate măsurile normative necesare ce se impun în vederea transpunerii Directivei PIF.</p> <p>Art. 6 - 9 din Directiva PIF stabilesc norme minime privind sancțiunile penale pentru persoanele juridice și persoanele fizice. În context, deși actul național modifică art. 240 al Codului penal și stabilește pedeapsa cu închisoarea de până la 4 ani, în corespundere cu prevederile UE, reieșind din definiția generică și selectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 3 - 6 din actul UE, precum și calificările cadrului normativ național prezentate de către autor în Tabelul de concordanță, la moment, nu poate fi constatată o transpunere completă și corectă a normelor europene menționate.</p>	<p>Precizare</p> <p>Dispozițiile art. 243, 324, 325 din Codul penal sunt compatibile cu prevederile din art. 4 din Directivă.</p>
--	---	--